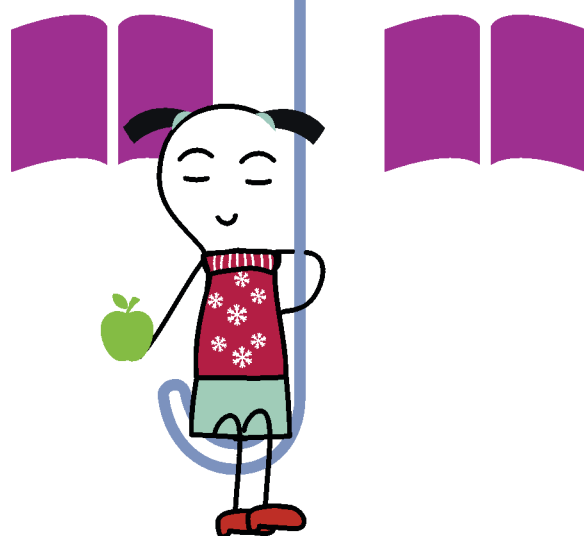
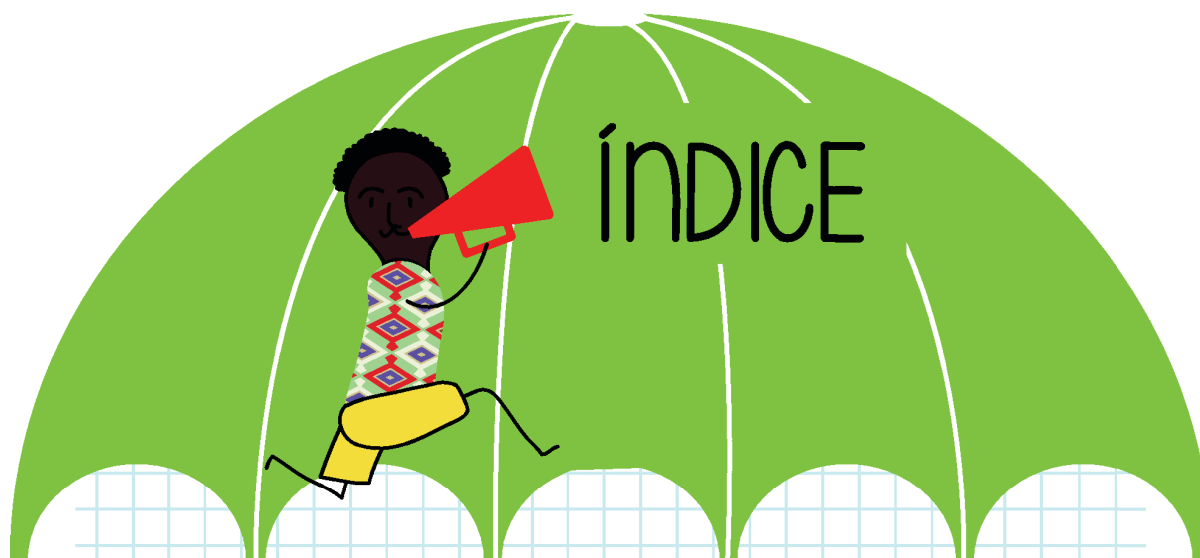

A ESCOLA PROTÉXEME

Introdución	Obxectivos xerais da proposta didáctica Obxectivos didácticos Consideracións xerais Para profundar Avaliación da proposta didáctica	1
Educación infantil (3 a 5 anos)	Actividade 1. Teatro de sombras Actividade 2. Diferentes camiños Xincana Actividade 3. Mobilizamos e sensibilizamos á comunidade educativa sobre o dereito á educación	7
Primeiro ciclo de primaria (6 a 8 anos)	Actividade 1. Escudos de forza Actividade 2. É xusto? Actividade 3. Mobilizamos e sensibilizamos á comunidade educativa sobre o dereito á educación	13
Segundo ciclo de primaria (9 a 10 anos)	Actividade 1. Cómic Actividade 2. A miña escola protéxeme Actividade 3. Mobilizamos e sensibilizamos á comunidade educativa sobre o dereito á educación	17
Terceiro ciclo de primaria (11 a 12 anos)	Actividade 1. Investigando no cole Actividade 2. Defensores e defensoras da educación Actividade 3. Mobilizamos e sensibilizamos á comunidade educativa sobre o dereito á educación	20
Educación non formal (6 a 12 anos)	Actividade 1. Conto cooperativo Actividade 2. Gran xogo. Máis libres coa educación!!! Actividade 3. Mobilizamos e sensibilizamos á comunidade educativa sobre o dereito á educación	23
Actividade de mobilización para todos os niveis		31
Cuestionario de avaliación		37

INTRODUCCIÓN

En 2015, despois de ter comprobado e avaliado os avances e desafíos pendentes da Educación para Todos e Todas, fixada nos Obxectivos de Dakar no ano 2000, tivo lugar o Foro Mundial sobre a Educación en Incheon, Corea, onde a comunidade internacional asinou os novos compromisos para acadar unha Educación de calidade para todas e todos no ano 2030.

© Fe y Alegría Madagascar

No **Foro Mundial sobre Educación** (Corea, Maio 2015), foi acordado o novo **Marco de Acción Educación 2030** para a súa aprobación na 38ª Reunión da Conferencia Xeral da UNESCO en Novembro de 2015. O compromiso internacional pola Educación, baséase en acadar unha educación de calidade, inclusiva e equitativa e unha aprendizaxe ao longo de toda a vida para tódalas persoas. E concrétese en **aspectos como:**

- 1 **Unha concepción humanista da educación** e do desenvolvemento baseada nos dereitos humanos, a dignidade e a xustiza social, a inclusión, a protección, a diversidade cultural, lingüística e étnica maila responsabilidade e rendición de contas compartidas.
- 2 **A educación é un ben público**, un dereito humano fundamental e a chave para podermos erradicar a pobreza. É esencial para a paz, a tolerancia, a realización humana e o desenvolvemento sostible.
- 3 **Velar por unha educación primaria e secundaria de calidade, equitativa, gratuíta** e financiada con fondos públicos durante 12 anos (ao menos 9 obrigatorios) para conseguir resultados de aprendizaxe pertinentes. E que, cando menos, se imparta un ano de educación infantil de calidade, gratuíta e obrigatoria.
- 4 **Facer fronte a tódalas formas de exclusión e marxinación**, ás disparidades e desigualdades no acceso, participación e resultados de aprendizaxe especialmente para as persoas con discapacidade.
- 5 **Eliminar a discriminación e a violencia por motivos de xénero nas escolas**, así como garantir que mulleres e nenas acaden niveis de excelencia en alfabetización funcional e aritmética, e competencias para a vida.

- 6 **Velar polo empoderamento de profesorado e educadores**, para que estean ben formados, remunerados, motivados e dispoñan de recursos dabondo.
- 7 **Desenvolver sistemas de educación que dean unha mellor resposta** e adaptación á poboación atinxida por conflitos, crises, violencia contra institucións educativas, desastres naturais ou pandemias que perturban a educación e o desenvolvemento do mundo.
- 8 **Aproveitar as TIC** para reforzar os sistemas educativos.
- 9 **Aumentar de xeito significativo o apoio á educación** en situacións de crises humanitarias e prolongadas.
- 10 **Aumentar o gasto público en educación**, destinando de forma eficiente ao menos entre un 4% e un 6% do PIB ou entre un 15% e un 20% do total do gasto público.

© Salva Campillo/Ayuda en Acción

Dos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible (ODS) propostos para a Conferencia de Nacións Unidas en setembro de 2015, os obxectivos de Incheon dan contido ao **obxectivo 4:**

“Garantir unha educación inclusiva, equitativa e de calidade e promover oportunidades de aprendizaxe durante toda a vida para todos e todas”.

Perante este escenario de desafíos pendentes e deseño de novas axendas faise necesario que cada un fagamos algo ao respecto.

Para iso, a Campaña Mundial pola Educación (CME)¹ proponche **participar cada ano na Semana de Acción Mundial pola Educación (SAME)** na que membros de máis de 100 país traballamos conxuntamente para chamar a atención da comunidade educativa, medios de comunicación, sociedade en xeral e representantes políticos sobre a necesidade de tornar real e efectivo o dereito a unha educación básica de calidade.

Nos últimos anos a educación ten marcado presenza nas axendas internacionais mais aínda son moitos os desafíos que acadar; por iso, este ano queremos chamar a atención sobre o papel de protección que a escola e a educación exercen cos nenos e nenas, en contextos de conflito ou desastres naturais.

Así mesmo, traballarmos a educación como ferramenta que reforza as capacidades, que fai á persoa menos vulnerable á pobreza, máis libre, con opcións de participación na súa sociedade.

Para iso, precisamos de construír unha cidadanía comprometida e activa, quen de mobilizar e incidir socialmente e meter presión aos gobernos para reivindicar o dereito á educación.

Para tal inxente labor propoñémosche as seguintes actividades didácticas.

© Pablo Funes/Entreculturas

¹ A CME está formada por unha coalición internacional de ONG, sindicatos do mundo educativo, centros educativos e movementos sociais de todo tipo comprometidos co dereito á educación. Esta coalición nace en 1999 coa finalidade de esixir aos gobernos o cumprimento do dereito á educación de tódalas persoas, reflectido en practicamente tódalas declaracións, foros e cumios internacionais.

OBXECTIVOS XERAIS DA PROPOSTA DIDÁCTICA

- UN** **Cóñecer a realidade na que viven millóns de nenos e nenas** que non poden exercer o seu dereito á educación por faltar un investimento mínimo e vontade política pública nese eido, ou polas situacións de violencia, conflito ou desastres naturais.
- DOUS** **Cóñecer os desafíos que aínda temos por diante** para conseguirmos unha educación de calidade para todos e todas antes do 2030, consoante o Foro Mundial de Educación de Corea 2015.
- TRES** **Entender o papel que a educación exerce como protección para nenos e nenas.**
- CATRO** **Asumir, como cidadanía activa, a propia responsabilidade** fronte ás situacións inxustas e comprender que tódalas persoas podemos facer algo para mudalas ou para transformar a realidade.

ás persoas e docentes implicadas na elaboración dos contidos desta unidade didáctica. Así como a tódalas persoas que aceptan estas suxestións e as poñen en marcha co alumnado. Deste xeito confirman o seu compromiso coa construción dun mundo mellor, conscientes do poder transformador da educación.

Capacidades

- * **Aprender a pensar e comunicar:** expresar a través de diversas linguaxes (palabra, debuxo...) como entende e valora conceptos relacionados co tema traballado
- * **Aprender a relacionarse con outras persoas:** descubrir, na contorna, outras persoas que son diferentes e descubrir principios que axudan a convivir con elas.
- * **Aprender a ter equilibrio persoal:** desenvolver e afianzar sentimentos positivos respecto das persoas que o rodean e respecto a si mesmo, recoñecendo as propias posibilidades e límites.

Obxectivos didácticos

- * **Cóñecer** que tódolos nenos e nenas do mundo teñen dereito a iren ao colexio.
- * **Descubrir** que moitas veces os nenos e nenas teñen dificultades ou non poden ir á escola por diferentes motivos.
- * **Recoñecer** a importancia da escola para a súa protección e desenvolvemento.
- * **Descubrir** as posibilidades que teñen como nenos e nenas de actuaren e movérense para que todos os nenos e nenas poidan ir á escola.
- * **Potenciar** a autoestima e a autoafirmación.

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Infantil

Valores e actitudes

- * **Actitude de escoita** nas conversacións e respecto pola quenda de palabra.
- * **Aceptación da propia identidade** e a dos demais.
- * **Aceptación das normas** establecidas para a convivencia e o respecto entre todos e todas.
- * **Participación activa** en propostas e actividades.

Competencias básicas

Lingüística

Fortalecer a habilidade para expresaren e interpretaren pensamentos, sentimentos, opinións, vivencias e feitos de forma oral e escrita. Implica capacidade empática de pórse no lugar das outras persoas, de ler e escoitar opinións distintas da propia con sensibilidade e respecto.

Social e cidadá

Valorar as diferenzas á vez que recoñecer a igualdade de dereitos das persoas. Reflexionar sobre os conceptos de igualdade e solidariedade. Comprender a realidade social en que se vive, cooperar, convivir e establecer compromisos para contribuír á súa mellora.

Autonomía e iniciativa persoal

Fortalecer a adquisición de valores e actitudes persoais (responsabilidade, perseveranza, autoestima) e potenciar a capacidade de imaxinar, emprender e desenvolver con responsabilidade proxectos individuais e colectivos.

Coñecemento e interacción co mundo físico

Comprender sucesos e consecuencias e actuar para mellorar as condicións da vida propia e das demais persoas.

Obxectivos didácticos

- * Comprender a importancia do dereito á educación para tódalas persoas.
- * Coñecer situacións actuais na súa contorna próxima e do mundo no que se vulnera o dereito á educación de moitas persoas e facerse sensible a elas propondo actuacións razoables.
- * Desenvolver actitudes contrarias á violencia, estereotipos e prexuízos, recoñecendo o valor de tódalas persoas e valorando as diferenzas como algo positivo.
- * Fomentar a autoestima persoal e a empatía cara a outras persoas.
- * Recoñecer a necesidade de cumprir dereitos e deberes tanto persoalmente coma a nivel colectivo.
- * Coñecer a función que cumpren as persoas con cargos políticos con respecto ao cumprimento do dereito á educación e os mecanismos que nenos e nenas teñen para daren a coñecer, reclamaren e faceren seguimento do dereito á educación.
- * Recoñecer o papel da escola como protección de NNA e no seu desenvolvemento como persoas.

OBXECTIVOS DIDÁCTICOS

Primaria

Valores e actitudes

- * Rexistamento de actitudes e condutas violentas, estereotipadas ou prexuízosas.
- * Respecto a opinións e razoamentos distintos aos seus.
- * Desenvolvemento de actitudes de diálogo, escoita e negociación para chegar a acordos.
- * Desenvolvemento de habilidades emocionais.
- * Desenvolvemento de valores e actitudes de solidariedade e compromiso.
- * Participación de forma proactiva nas actividades propostas.
- * Recoñecemento do dereito á educación como instrumento necesario para ter unha vida digna.
- * Sensibilidade cara a situacións e persoas que sofren de situacións de vulneración de dereitos. Recoñecemento de mecanismos para participar e mobilizarse polo dereito á educación.

CONSIDERACIÓNS XERAIS

- As distintas actividades están concibidas para seren realizadas tanto no ámbito formal coma en espazos de educación non formal (grupos scout, ludotecas, actividades de lecer, etc.).
- Os termos "profesor/profesora" e "docente" utilizámoslos para referirmonos a educadores e educadoras, facilitadores/as, monitoras/es etc. tanto no ámbito formal coma no non formal.
- Propomos para cada ciclo/grupo de idade, dúas actividades, unha sobre a temática concreta que este ano propomos traballar dende a CME e outra sobre o dereito á educación.
- As actividades propostas están concibidas para distintos grupos de idades, pero pódense adaptar para seren utilizadas con alumnado doutros niveis.
- O tempo proposto para cada actividade é orientativo. Cada facilitador/a poderá adaptalo en función das características do grupo, dispoñibilidade de tempo, etc.
- Deixamos en mans de cada persoa educadora a temporalización das actividades durante o último trimestre de 2015 (data na en que recibirá as propostas didácticas) e abril (data na que se celebrará a SAME en todo o mundo).
- Dende o PDF que atoparás na nosa web (www.cme-espana.org) podes acceder directamente a tódalas ligazóns que aparecen neste material.

PARA PROFUNDAR

Nesta proposta facémosche chegar actividades para traballares o tema da educación como protección. Sen embargo, a consecución da mesma está interconectada con moitos aspectos da educación.

Se queres traballalo co teu grupo máis en profundidade, indicámosche algúns recursos onde atoparás actividades e materiais.

Na **páxina web da campaña** (www.cme-espana.org) podes atopar as propostas da SAME anteriores:

2015

Logros e desafíos do dereito á educación no mundo

2014

Educación Inclusiva. Dereito á educación das persoas con discapacidade

2013

Revalorización da profesión docente

2012

Dereito a unha educación temperá de calidade

2011

Dereito á educación de mulleres e nenas

2010

Financiación da educación

2009

Alfabetización de persoas novas e adultas

Na **canle de Youtube da CME**

(<http://www.youtube.com/user/CMEspain>) podes atopar vídeos de interese relacionados co tema.

Támén te animamos a **coñecer os seguintes recursos sobre o dereito á educación.**

Bibliografía complementaria

- _ UNESCO: **Relatorio de seguimiento da Educación para todos e todas (EPT) Enseñanza y aprendizaje: lograr la calidad para todos.** 2013-2014.
<http://www.unesco.org/new/es/education/themes/leading-the-international-agenda/efareport/reports>
- _ **Documento de debate sobre a educación post-2015.** Campaña Mundial pola Educación 2013.
<http://cme-espana.org/publicaciones>
- _ **Estratexia de educación da UE para 2020.**
http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/index_en.htm
- _ **A educación: un factor chave para o desenvolvemento.**
http://www.desenvolupamentsostenible.org/index.php?option=com_content&view=article&id=237&Itemid=270&lang=es
- _ **Protección Infantil.** UNICEF. <http://www.unicef.es/infancia/proteccion-infantil>
- _ **Foro Mundial sobre a Educación 2015** . 19-22 de maio de 2015, Incheon, República de Corea.
<http://es.unesco.org/world-education-forum-2015/>
- _ **Realidade da educación e a infancia en Paquistán.** <http://www.humanium.org/es/pakistan/>
- _ **Nenas e nenos soldados.** <https://www.es.amnesty.org/temas/menores/ninos-y-ninas>
- _ **A educación e os conflitos armados.**
<http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/ED/pdf/gmr2011-part2-ch3-es.pdf>
- _ **Conflicto en Siria.** <http://www.scout.es/yosoyrefugiado/>
- _ **Terremoto Nepal.** <https://www.msf.es/noticia/2015/nepal-tres-meses-despues-del-terremoto>
- _ **Suluku: A historia dun neno soldado en Serra Leoa.**
https://obrasocial.lacaixa.es/deployedfiles/obrasocial/Estaticos/pdf/Coop_Internacional/Sensibilizacion/Suluku_es.pdf

Videos

- _ **Zonas en conflicto-learning world.** <https://www.youtube.com/watch?v=ZnvXPii2C8w>
- _ **Educación Sensible ao Conflito (3 de 6): Estratexias para o Acceso e Ambiente de Aprendizaxe.**
<https://www.youtube.com/watch?v=XCBjdJXvt2A>
- _ **Aquí e alí, xuntos pola educación.** https://www.youtube.com/watch?v=iYYLA_5Qdjk
- _ **“Beasts of no nation”.** <https://www.youtube.com/watch?v=orsaclo0vbu>

AVALIACIÓN DA PROPOSTA DIDÁCTICA

Para o equipo que elaborou esta proposta didáctica é moi importante coñecer se a mesma foi de utilidade para o traballo coas persoas ás que vai dirixido. Por este motivo, pedímosvos que dediqueades un tempo breve a avaliar os contidos e metodoloxías propostas e se serviron para acadar os obxectivos pretendidos. **Propómosvos:**

- **Un cuestionario para o alumnado.** Podedes atopalo na páxina 37 desta proposta. Entregade a cada alumno/a unha copia do cuestionario e cando os tiveren cuberto enviádeos a: Campaña Mundial por la Educación. Pablo Aranda 3. 28006 Madrid.
- **Un cuestionario para docentes,** que podedes completar on-line en www.cme-espana.org

EDUCACIÓN INFANTIL

(3 a 5 anos)

Actividade 1

Teatro de sombras

Duración

45 minutos (representación:
10-15 minutos; debuxos:
30 minutos; avaliación: 5
minutos)

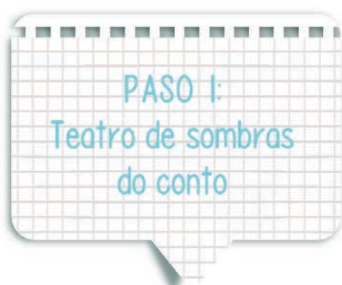
Materiais

Cartón ou cartolinas, rotuladores ou outras pinturas, tesoiira, cúter, lámpada ou foco, papel continuo ou saba, soporte para escenario.

Desenvolvemento

Esta actividade baséase na representación dun conto didáctico a través do teatro de sombras. Ao longo do conto, os nenos e nenas deberán de axudar á personaxe principal a chegar á súa casa respondendo ás preguntas feitas polas diferentes personaxes.

O obxectivo deste conto é axudar a reflexionar acerca da importancia dos coñecementos para sermos quen de resolver os problemas da vida cotiá, sendo a escola o mellor lugar para aprendermos.

**Facer un teatro de
sombras do conto.**

Facilítámosvos un exemplo de como facer un teatro de sombras deste conto coa seguinte ligazón. <http://youtu.be/FrIS-9fpGT0>

Se se prefire simplificar pódese botar man dun contacontos en vez do teatro de sombras.

Conto: ALGO PERDIDO

Un día, volvendo á casa, Raúl sentiu que lle faltaba algo. Non sabía o que era, e non conseguía adivíñalo.

Tan despistado andaba que ao erguer a vista e ollar cara ao seu redor todo lle pareceu distinto... Onde estaba? Non sabía volver para a casa! Perdérase!

Xunto del, sentado baixo a sombra dunha árbore, descansaba un home.

Raúl decidiu pedirlle axuda. Con bágoas nos ollos, achegouse onda el e preguntoulle:

Raúl: Perdoe, Sabería dicirme onde estamos?

Home: Ola! Non o sei, eu viaxo de aquí para alá e nunca me pregunto onde estou. Pero, se ti precisas sabelo, velaí tes un cartel.

Raúl: Verá, é que eu non lle sei ler, aínda non vou ao colexio.

Home: Vaites, eu tampouco. No lugar onde nacín as nenas e nenos non poden ir á escola, porque non hai ningunha. Seguro que alguén que vaia á escola todos os días poderá axudarche... Verdade, nenas e nenos? Sabedes onde estamos?

Intervención do grupo

Home: Grazas! Entón só tes que chegar á rúa grande e despois virar á dereita.

Raúl estaba contento, xa non se sentía perdido. Pero cando chegou á rúa grande, parouse de súpeto, virar cara á dereita? Cara que lado está a dereita? Nunha esquina da rúa, unha castañeira enchía un cucurucho con deliciosas castañas. Raúl achegouse a ela:

Raúl: Perdoe, podería dicirme cal é a dereita?

Muller: Ola! Síntoo mais non podo axudarche, onde eu nacín as nenas non poden ir ao colexio porque teñen que coidar da casa e cociñar. Por iso fago unhas castañas tan ricas, aínda que tería preferido ir ao colexio coma os meus irmáns. Seguro que alguén que vaia á escola todos os días podería axudarche... Verdade, nenas e nenos? Sabedes cal é a dereita?

Intervención do grupo

Muller: Grazas! Ves, tes que ir nesa dirección. Estamos no número 2, tes que avanzar 2 números.

Raúl botou a andar, xa case estaba na casa. Só tiña que avanzar dous portais, pero el non sabía contar porque aínda non ía ao colexio. Así que se achegou a unha muller que ía paseando ao seu can, e preguntoulle:

Raúl: Perdoe, pode dicirme a que número teño que ir? Estamos no número dous e teño que avanzar dous portais para chegar a casa.

Muller 2: Ola! Moito me prestaría axudarche pero eu non che sei contar nin sumar porque os meus pais non che tiñan cartos e tivenche que traballar dende moi cativa. Pero seguro que alguén que vaia á escola tódolos días poderá axudarche... Verdade, nenas e nenos?

Intervención do grupo

Muller 2: Grazas! Daquela é o número 4, xa case chegaches.

Raúl foi correndo ata o número 4... e por fin chegara á casa!

Estaba moi canso, pero aprendera un feixe cousas ese día... e, ademais, por fin descubriu que era iso o que lle faltaba... Sabedes o que lle faltaba a Raúl? Faltáballe ir ao colexio!

É importante deixar un espazo para a intervención do grupo cando se indica. Se non responde por iniciativa propia haberá que animalos a iso, sobre todo ao grupo de 3 anos. Cada educador/educadora pode adaptar as preguntas ao nivel de coñecementos do seu grupo. A continuación suxírense algunhas adaptacións:

A primeira pregunta está relacionada coa competencia lectora:

3 anos: unha vogal.

4 anos: unha palabra curta que recoñezan, por exemplo sol.

5 anos: a palabra rúa e unha palabra que recoñezan.

2 **A segunda pregunta está relacionada co desenvolvemento da lateralidade.**

3 **A terceira pregunta refírese á competencia matemática:**

3 anos: números do 1 ao 5.

4 anos: números do 1 ao 9.

5 anos: números do 1 ao 20.

Para concluír, os nenos e nenas realizarán, de xeito individual, un debuxo que represente aquilo que máis lles gusta ou cren que é máis importante da escola.

Se se considera oportuno, pódese elevar a dificultade para o grupo de 5 anos, establecendo como requisito que deben representar o que máis lles teña gustado de todo o que aprenderon dende que van ao colexio (en vez de cousas materiais como os xoguetes, o patio, os amigos...).

As producións hanse pendurar nun mural da aula ou nos corredores, baixo o título **“Para que serve o colexio”**.

Avaliación

Despois da representación, o grupo colocárase en posición de asemblea para manter un debate sobre a historia representada.

Para iso, a persoa dinamizadora realizará unha serie de preguntas sobre os aspectos máis relevantes da historia, para comprobar que o grupo teña comprendido o seu significado e esclarecer as dúbidas e os conceptos que non teñan ficado claros. É importante incidir na comprensión das preguntas feitas polas diferentes personaxes, e como o feito de aprender cousas axudou á personaxe principal a resolver o seu problema.

Trátase de propiciar a reflexión sobre a importancia de adquirirmos coñecementos para crecemos con seguridade no mundo que nos rodea, e de como ir á escola é imprescindible para podermos ter acceso a eles. Por exemplo:

Preguntas

- Que lle ocorre a Raúl ao comezo da historia? Por que se perde?
- Con que persoas se atopa Raúl polo camiño?
- Que lle pregunta Raúl ao home que está baixo a sombra dunha árbore? E que lle di ao home? Por que non sabe ler? Que pasaba no seu país?
- Que lle pregunta Raúl á muller que vende castañas? Que lle contesta ela? Por que non sabe cal é a dereita e cal a esquerda? Que acontecía no seu país?
- Que lle pregunta Raúl á muller que pasea ao seu can? Que lle di ela? Por que non sabe contar? Que lle pasaba á súa familia?
- Sabíades que hai sitios onde os nenos e nenas non poden ir ao colexio? Que vos parece? Poderían ter axudado a Raúl as persoas coas que se atopaba se tivesen ido ao colexio? Entón, é importante ir ao colexio? Por que?

Actividade 2

Diferentes camiños. Xincana

Duración

A partir de 40 minutos, dependendo do número de grupos (20-30 minutos para xincana; 15 minutos de avaliación).

Materiais

Cordas, bloques, bancos, cartolinas, rotuladores ou outras pinturas, globos, roupa (imprescindible chubasqueiro ou paraugas), xoguetes (que representen comida), mural realizado na actividade anterior.

Espazo

Aula psicomotricidade ou patio.

Desenvolvemento

A actividade está baseada no formato de xincana. Para levala a cabo, deberase dispor na aula de psicomotricidade (ou en calquera espazo grande e despexado) o circuito que se describe de seguido:

Almorzo: recoméndase preparar unha mesa con mantel e xoguetes que representen pratos, garfos, comida, bebida... Cada equipo levarase o almorzo que considere axeitado. Se limitamos o número de comida e os primeiros collen moita comida é posible que os últimos fiquen sen nada. Se isto ocorre a educadora/educador deberá debater co grupo o que aconteceu para incidir sobre a importancia de compartir.

Roupa: a persoa dinamizadora pode preparar un armario ou baúl con roupa (debe haber obrigatoriamente un chubasqueiro ou paraugas). Se queremos dinamizar o xogo podemos facer que os e as participantes teñan que vestirse.

Dependendo da súa idade isto implicará maior ou menor dificultade; para complicalo, no nivel de 5 anos podemos pór como condición que se vistan uns a outros.

Banco: representase o caixeiro dun banco e botarase man de billetes e moedas de xoguete.

Montaña: con bloques pódese construír unha escaleira a xeito de montaña que as e os participantes deberán

escalar (andando e en burro) ou pasar por debaixo (en autobús e coche).

Chuvia: cando os nenos e nenas cheguen a este punto o ou a educadora sentaraos en círculo e entre todos recrearán o son dunha tormenta (coas mans e outros sons producidos por eles mesmos). A acción nesta casa estará influenciada polo acontecido no posto de "Roupa".

Bosque: o educador ou educadora representará un bosque como mellor crea conveniente. Recoméndase utilizar globos a xeito de árbores (que floten).

Río: pódese representar con cordas ou fitas sobre o chan. Porase un banco que fará de ponte, que só poderán cruzar os que vaian a pé ou en burro, mentres que os que vaian en autobús e coche arrodearano collendo un atallo que os leve directamente aos libros.

Deserto: pódese delimitar unha zona con alfombras, colchóns inchables, papel continuo ou outros materiais. Nesta realizarase un labirinto que os equipos deberán percorrer. En certo punto do labirinto haberá unha serpe, o equipo que se atope con ela será mordido e terá que ir ao hospital.

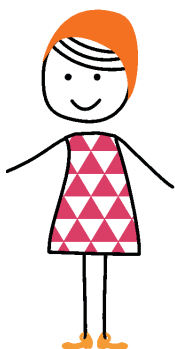
Libros: a educadora ou educador preparará un andel ou posto de libros. A acción neste posto ha depender do que aconteza no posto do “Banco”.

Parada obrigatoria: pódese representar de calquera maneira aínda que se recomenda empregar un sinal de

STOP. A acción nesta casa ha depender do que aconteza na casa do “Almorzo”.

Chegada: escola representada polo mural realizado polo grupo na actividade 1.

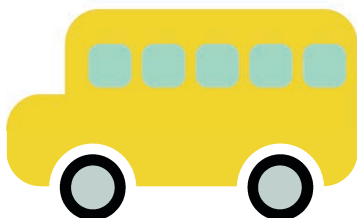
Cada un dos puntos será un posto ou casa que os/as educadores poden repartir polo espazo e enfeitar como quixeren. Pódense engadir ou modificar os puntos descritos. Antes de comezar o xogo dividirase ao grupo por equipos, que poden adaptarse dependendo do número de nenas e nenos, aínda que se recomenda formar equipos de 3 ou 4 compoñentes para maior control. **As personaxes serán:**

Nena/o (a pé)

Burro

Autobús escolar

Coche

A persoa dinamizadora explicará aos nenos e nenas que **cada personaxe ten unhas condicións distintas durante o xogo**. Por exemplo, os que teñan a personaxe do burro perderán unha quenda ao chegaren á montaña, e os que teñan a da nena perderán dúas quendas, porque se fósemos en burro haberíamos tardar máis que en coche, e andando moito máis.

Non é necesario explicar todas as condicións dende o comezo, a persoa dinamizadora será a encargada de contalas durante o xogo. As **reglas para cada personaxe** en función da casa na que caeren son as seguintes:

Almorzo: (tódalas personaxes) só os que saquen un número par poderán almorzar.

Roupa: (tódalas personaxes) só os que saquen un número do 1 ao 3 terán roupa axeitada.

Banco: (tódalas personaxes) só os que saquen un número do 3 ao 6 poderán quitar diñeiro do banco. A cada equipo daráselle a mesma cantidade de diñeiro que o número que sacou no dado.

Montaña:

* Nena/o: perden 2 quendas porque deben escalar a montaña.

* Burro: perden 1 quenda porque teñen que escalar a montaña.

* Coche e autobús: reptan por un túnel, non perden quendas.

Chuvia:

- * Nena/o e burro: perden dúas quendas porque teñen que gorecerse da chuvia, a non ser que leven chufasqueiro ou paraugas (do punto de “Roupa”).
- * Coche e autobús: perden unha quenda polo tránsito e atascos.

Bosque: (tódalas personaxes) os que saquen un número impar pérdense no bosque.

Río: só o poden utilizar os equipos que vaian andando ou en burro.

- * Nena/o e burro: cruzan a ponte.

- * Coche e autobús: teñen que arrodear o río, collen un

atallo e saltanse a casa do deserto para iren directamente aos libros.

Deserto:

- * Nena/o e burro: realizan un labirinto. Os que foren mordidos pola serpe volverán comezar.

- * Coche e autobús: non pasan polo deserto.

Libros: poderán comprar ou non libros dependendo do diñeiro obtido no “Banco”.

Parada obrigatoria: se non almorzaron ao comezo do xogo teñen que agardar unha quenda porque quedaron sen forzas.

Chegada: colexio.

Cada equipo lanzará o dado unha vez. O que saque o número maior poderá escoller personaxe. O que saque o segundo maior número escollerá despois e así en orde decrecente ata que todos teñan escollido. Pode haber dous equipos de cada personaxe se o número de participantes así o requirise.

Ao rematar a actividade poden comentarse as **diferenzas entre os seus percorridos malia que tiveron as mesmas condicións** (cos dados entra en xogo a sorte).

Unha vez repartidas as fichas debaterase en gran grupo quen debería comezar. Trátase de que as **nenas e nenos amosen empatía e procuren un consenso** para dárenlle a aqueles que demoraran máis (a pé e en burro) algunha vantaxe. A persoa dinamizadora debe actuar de guía pero non impor unha orde concreta.

O xogo rematará cando tódolos equipos teñan chegado á meta, que será o mural que realizamos na actividade anterior.

Avaliación

Ao rematar a partida tódolos equipos se reunirán para falar sobre como se sentiron en función da personaxe que lles tocou.

Intentaremos que comprendan que no mundo moitos nenos e nenas teñen moitas dificultades para exercer o seu dereito á educación. Trátase de propiciar a reflexión sobre a importancia de adquirirmos coñecementos para crecermos con seguridade no mundo que nos rodea, e de como ir á escola é imprescindible para podermos ter acceso a eles.

Recolleranse nunha cartolina grande as achegas que fagan os nenos e nenas e, de seguido, penduraranse, se así se desexa, na aula.

Actividade 3

Mobilizamos e sensibilizamos á comunidade educativa sobre o dereito á educación. Ver páxina 31

PRIMEIRO CICLO DE PRIMARIA

(6 a 8 anos)

Actividade 1

Escudos de forza

Duración

40-45 minutos.

Materiais

Folio DIN-3 para cada equipo de 3 nenos e nenas coa distribución que se explica no desenvolvemento da actividade, papel continuo ou cartolina grande para recoller o pensamento e ideas que ao final se debatan, rotuladores e cinta adhesiva de dobre cara.

Obxectivos da actividade

Que os nenos e nenas comprendan que a educación protexe as persoas e dótaas de forza para enfrontárense ao mundo.

Desenvolvemento

Distribuiremos ao grupo en equipos de 3 nenas/nenos.

Cada equipo repartirase entre os seus membros 3 roles diferentes, 3 encargos que se asumirán individualmente para o bo desenvolvemento da actividade.

1 Escritor/a: persoa encargada de escribir as ideas comúns do equipo.

2 Animador/a: encargada de que os tres membros do equipo participen, que todos acheguen ideas e que estean o máis activos posibles durante a actividade.

3 Voceiro: persoa encargada de dar voz ao equipo, presentará ao resto da aula os resultados do traballado polo seu equipo. Poderá ter axuda para iso dos seus compañeiros/as.

Darémolles a cada equipo un folio DIN-A3 con esta organización.

O educador ou educadora explicará que iremos realizar unha reflexión en equipos.

Convén que cada vez que se complete un dos cadros se pare e se poña en común por medio dos/das voceiros/as o escrito coa fin de: posibilitar a avaliación e poder dirixir correctamente as reflexións dos equipos, ofrecendo o maior feedback posible para dar seguridade e poder orientar máis o traballo no caso do grupo non estar moi afeito ao traballo cooperativo.

O obxectivo da actividade é que os nenos e nenas reflexionen sobre como a educación os dotou de recursos que os protexen e os axuda a enfrontarse

ao mundo e as carencias e vulnerabilidade que teñen as persoas que non gozan dese dereito, o dereito á educación.

Comezarán repartíndose os papeis en cada equipo e despois diso poranse en común para que o resto da aula saiba quen se encarga de que en cada equipo. Nun primeiro momento completarán a epígrafe **Nomes dos compoñentes** e despois diso realizarán unha chuvia de ideas buscando completar o cadro de **“As Nosas Aprendizaxes”**.

Nomes dos componentes do equipo	

AS NOSAS APRENDIZAXES	
Que sabedes grazas á educación que vos deron tanto na casa coma no colexio?	Para que serve cada unha desas aprendizaxes?
<hr/> <hr/>	<hr/> <hr/>

Na columna da esquerda irán escribindo aquelas cousas que saben facer grazas á educación que recibiron e están a recibir tanto na casa coma no colexio. Pódeselles orientar ao comezo con exemplos coma: nadar, andar en bici, sumar, ler...

Unha vez completada a referida columna, para o cal pódese ofrecer 2-3 minutos, pasaremos a completar o lado da dereita do mesmo cadro no que especificaremos a finalidade ou utilidade das citadas aprendizaxes no noso día a día. Por exemplo: nadar serve para poder ir á piscina, á praia, non afogarse... andar en bici para poder ser ciclista, saír a pasear cos amigos... sumar para poder facer a compra...

Unha vez completado este traballo, porase en común co grupo por medio dos/as voceiros/as. A persoa dinamizadora pode ir recollendo ou escribindo algunhas das ideas no encerado. Continuaremos completando o terceiro cadro **“Os nosos superpoderes”**. Pódeselles comentar que así como Superman ten superpoderes, a Muller invisible tamén os ten... aquilo que aprendemos, que sabemos tamén nos fai ter poderes para enfrontármonos ao mundo. Ler, nadar, sumar, andar en bici... non son cousas que calquera sabe se non puideron aprendelas e que grazas a elas podemos facer moitas máis cousas. Unha vez explicado, pediráselles que, en equipos, escriban aqueles superpoderes que cren ter grazas ao que saben.

OS NÓSOS SUPERPODERES

Se cada aprendizaxe que tendes fose un escudo ou unha capa que os protexe de posibles ataques dende o exterior e vos dese superpoderes; que superpoderes teríades?

Por último, convidaráselle a cada equipo, e mesmo a cada persoa dentro do equipo, que se propoñan un nome de superheroe tendo en conta o que saben e as características ou gustos de cadaquén.

Pór en común todo iso.

SUPERHEROES

Segundo eses superpoderes e a vosa personalidade, que nomes de superheroes vos poríades?

Avaliación

Para rematar a actividade abrírase un debate e reflexión xeral sobre a situación e que se atopan aquelas persoas, nenos, nenas aos cales se lles nega o dereito a aprenderen, a poderen converterse nuns superheroes.

- En que situación se atopan? Cantas cousas das cales falamos hoxe non poden facer? Por que acontece iso?
- Que podemos facer dende o noso lugar e cos nosos superpoderes para darmos unha solución a esa inxustiza?

Faise un convite a que a persoa dinamizadora vaia recollendo e resumindo en palabras chave o que o grupo comente e escribindoo nunha cartolina papel continuo para que quede por escrito e que sirva de recordo e contemplación noutros momentos.

Actividade 2

¿É xusto?

Duración

30-40 minutos.

Materiais

Bólas de papel nas que en cada unha delas se poña un logro futuro referido á vida. Ten que haber o máximo número de bólas posibles para que cada nena ou neno poida coller máis de 2, cordas para atar os pés á metade dos nenos e nenas do grupo.

Obxectivos da actividade

Que os nenos e nenas comprendan que o dereito á educación posibilitache a ter acceso a máis oportunidades no futuro e que, por desgraza, non todos os nenos/as poden gozar del.

Desenvolvemento

O educador ou educadora preparará con anterioridade as bólas de papel. Dentro de cada bóla estará escrito un destes logros que podes conseguir grazas á educación ou ás oportunidades que se presenten na vida.

A idea é que se divida o grupo, ao chou, en 2 equipos, os que teñen dereito á educación e os que non. Ás persoas que non teñen dereito á educación ataranlles os pés cunha corda para limitar os seus movementos.

Distribuíranse as bólas de papel por toda a aula e ao sinal, as nenas e nenos saíran á procura delas co obxectivo de colleren o maior número posible. Incidirase en non usar a violencia para iso. Unha vez recollidas todas pasarase a realizar unha asemblea con todo o grupo xunto.

Primeiro verase quen son os que máis bólas conseguiron e se coincide con que son os que tiñan os pés atados ou non. Despois diso pasarase a ver o que conseguiron para o futuro deles.

Convidarase a reflexionar e comentar a estratexia que cada un empregou para conseguir mellor resultado tendo en conta as circunstancias persoais.

Reflexionar sobre se cada un/unha aproveitou ao máximo a súa situación.

Avaliación

Por último reflexionar sobre se é xusta unha situación así e se coñecen casos nos que se estea a dar algo parecido.

Actividade 3

Mobilizamos e sensibilizamos á comunidade educativa sobre o dereito á educación. Ver páxina 31

SEGUNDO CICLO DE PRIMARIA

(9 a 10 anos)

Actividade 1

Comics

Duración

50 minutos.

Materiais

Folios ou cartolinas, pinturas ou rotuladores, celo.

Obxectivos da actividade

- 1 Comprender que para poder exercer o dereito á educación non abonda con ir á escola.
- 2 Desenvolver a empatía e a capacidade de pórse no lugar doutra persoa.

Desenvolvemento

Tódalas nenas e nenos do mundo teñen dereito á educación, pero non sempre se pode exercer dun xeito digno. Para poder facelo, é preciso pór algunhas condicións:

Que o profesorado estea ben formado e cun salario xusto

Que as nenas tamén poidan ir á escola

Que os nenos e nenas con algunha discapacidade conten coas condicións e o apoio necesario para exercer o seu dereito á educación en igualdade de condicións

Que a escola dispoña dunha infraestrutura e uns equipamentos axeitados

Vivir nunha zona libre de conflito

Dividimos o grupo en equipos de 4-5 persoas, repartimos as seguintes situacións entre eles e **pídeselles que debuxen un cómic:**

Vivides nunha zona de conflito e apenas ides á escola porque case tódolos días hai ataques e tendes medo de saír á rúa.

A vosa escola é un edificio sinxelo. Ten o equipamento necesario aínda que modesto para dar aula mais non conta con auga potable.

Sodes unha nena que vive nun sitio no que tradicionalmente as rapazas non van ao colexio porque se considera que non lles é preciso iren. Despois de meses tentando convencer o voso pai coa axuda da mestra, hoxe é o voso primeiro día de clase.

Vivides nun país no que as zonas rurais están moi illadas e non dispoñen dos mesmos servizos cás urbanas. A vosa escola, por veces non ten docentes e son as nais e pais os que se encargan de daren aulas, pero hai moitas cousas que non saben.

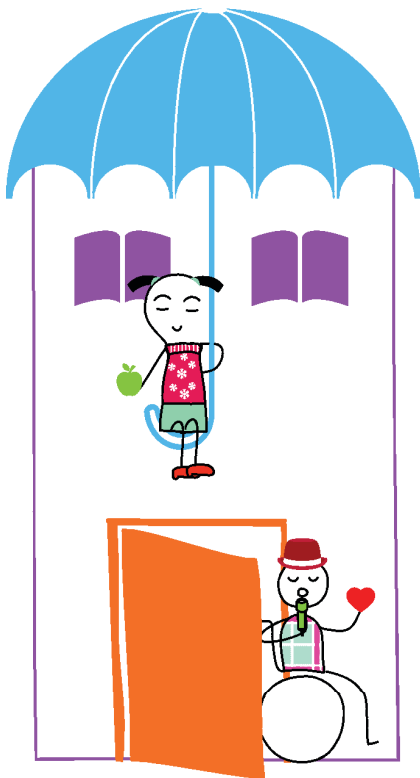
Sodes un neno con perda auditiva case total en ambos oídos e dificultades na fala e non tendes persoal de apoio. A profesora tenta axudarche como pode pero moitas veces non sabe como facelo e tamén ten que se ocupar do resto da aula.

Por iso, notas que non aprendes tanto coma os demais e sentes que non é xusto.

Cando terminen de debuxar, cada grupo expón o seu cómic ao resto da aula e vaino pegando na parede da aula. Posteriormente pregúntaselles á aula se se lles ocorren máis atrancos que impidan un bo exercicio do dereito á educación e animaselles a faceren novos cómics sobre elas e engadilos aos xa expostos.

Avaliación

Pediráselle aos nenos e nenas que queiran que compartan co resto do grupo aquilo que máis lles gustou da actividade e o que aprenderon.

Actividade 2

A miña escola protéxeme

Duración

1 sesión de 1 hora.

Materiais

Cartolinas, rotuladores.

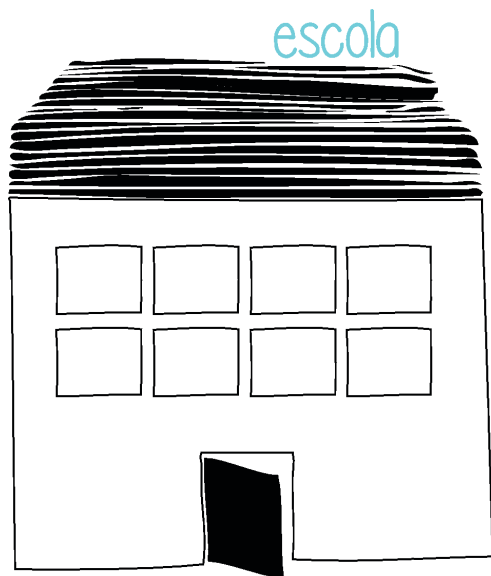

Obxectivos da actividade

Que os nenos e nenas comprendan que a educación protexe as persoas e dótaas de forza para enfrontárense ao mundo.

Desenvolvemento

Fanse grupos de 4-5 persoas. A persoa dinamizadora repartirá a cada grupo unha cartolina e material para escribir e proporlles a seguinte pregunta:

Que representa para vós o colexio?
(Pensade en cousas positivas e alegres).

Deberán plasmalo na cartolina debuxando imaxes e escribindo as palabras que teñan decidido no seu grupo.

Unha vez que rematen a tarefa por grupos, porán en común o que realizaron, valéndose dun/dunha voceiro/a.

A educadora/educador debuxará un edificio grande no encerado e en cada fiestra do edificio os ou as voceiro/as escribirán as palabras positivas escollidas.

Como credes que a educación nos protexe?

Suxerimos ver o testemuño
La historia de Hawa: vida y esperanzas de una refugiada de 13 años.

<http://creaconlaura.blogspot.com.es/2013/01/la-historia-de-hawa-vida-y-esperanzas.html>

Avaliación

Ao rematar, establécese un debate acerca do tema:

- Sabedes que todo isto que dixestes fai parte dos dereitos da infancia?
- No mundo hai moitos nenos/as que non poden ir ao colexio por problemas económicos, culturais ou pola súa discapacidade. Que opinades? Por que credes que estes son dereitos da infancia? Como sería a vosa vida sen algún deles? (Pódese pór un exemplo para axudar na reflexión).

Recóllense tódalas opinións e argumentos no encerado.

Actividade 3

Mobilizamos e sensibilizamos á comunidade educativa sobre o dereito á educación. Ver páxina 31

TERCEIRO CICLO DE PRIMARIA

(11 a 12 anos)

Actividade 1

Investigando no cole

Duración

4 horas. 2 Sesións de 2 horas.

Materiais

Cadernos, bolígrafos, papelógrafo, rotulador, adhesivos de puntos.

Obxectivos da actividade

- 1 Analizar na nosa realidade a importancia dunha educación de calidade.
- 2 Traballar en grupo a busca de propostas para mellorar as condicións de vida.
- 3 Fomentar a participación cidadá.

Desenvolvemento

Formaremos grupos de 3-4 persoas para facer equipos de investigación. O obxectivo é realizarmos unha análise na nosa contorna ou centro educativo do que nenos e nenas, profesorado e familias, pensamos sobre o mesmo, como empregamos os espazos, as actividades que realizamos, etc.

Para iso, cada grupo deberá **pensar que temas considera máis importantes** (por exemplo: o uso dos espazos comúns, nos patios, os corredores, a biblioteca, o nivel de participación de nenos e nenas nas decisións que lles afectan, as actividades extraescolares...). A partir deses temas, cada equipo debe elaborar un cuestionario que nos facilite información sobre os mesmos.

Cada equipo deberá realizar o cuestionario a diferentes persoas (incluíndo as súas compañeiras e compañeiros, familias e profesorado) e despois tirará conclusións.

Sobre o patio: Algunhas preguntas a modo de exemplo:

- Que se fai no patio? Quen o utiliza?
- Como se reparten as actividades? Atopas diferenzas?

- É doado de utilizar? Cres que tódalas persoas se senten co mesmo dereito de utilizalo?

- Ocorrénseche ideas para que todo o mundo o poida utilizar?

É importante que no cuestionario haxa preguntas para amosar a realidade que se vive no centro e outras onde se pregunte por posibles alternativas.

Cada grupo porá en común as súas conclusións e poraas en relación coa importancia do dereito á educación.

Unha vez expostos tódolos traballos de tódolos grupos, terán que pórse de acordo para levaren a cabo unha proposta que poida mellorar algunha das deficiencias que se identificaron e planificar a maneira de levala a cabo.

Avaliación

Ademais dos debates xerados polos problemas e cuestións detectadas nos cuestionarios, podemos incluír outras preguntas para debatermos, por exemplo:

- Adoítamos analizar a nosa realidade e pensar alternativas?
- Sabemos que temos dereitos e que debemos esixir que se cumpran? Demos cabo de necesidades que non tiñamos pensado? Deparamos con algunha cousa positiva á que antes non lle teríamos dado valor?

Actividade 2

Defensoras e defensores da educación

Duración

4 horas. 2 sesións de 2 horas.

Materiais

Etiquetas coas que facer adhesivos de campaña, follas grandes de papel ou cartolinas para facer carteis, follas A4 para facer panfletos (de cores, opcional), celofán, pegamento, rotuladores de cores e lapis, tesoiras, xornais, revistas, panfletos e calquera outro material impreso como fotografías.

Obxectivos da actividade

- 1 Analizar na nosa realidade a importancia dunha educación de calidade.
- 2 Pensar colectivamente en como mellorar a nosa contorna.
- 3 Traballar en grupo a busca de propostas para mellorar as condicións de vida..
- 4 Fomentar a participación cidadá e a defensa dos dereitos.
- 5 Promover a creatividade e a imaxinación.

Desenvolvemento

A dinámica consiste en que rapaces e rapazas **deseñen unha campaña de concienciación sobre o dereito e defensa da educación.**

Explicar a rapazas e rapaces que esta actividade trata sobre o dereito á educación, o acceso a este dereito e en particular como **as escolas son**

lugares seguros, onde aprendemos coñecementos e aptitudes para gozarmos dunha boa vida e facemos amigas e amigos para compartila.

- 3 Pregunta ás rapazas e rapaces que é o que xa saben sobre este tema e **que é o que opinan sobre a cobertura que os medios de comunicación fan deste asunto**. Fálase sobre o dereito á educación? De que se fala? Quen son os seus protagonistas?
- 4 Realiza unha chuvia de ideas sobre as características **dunha boa campaña publicitaria**.
- 5 Divide o grupo en grupos máis pequenos dunhas tres ou catro persoas.
- 6 Dille a cada grupo que teñen que **imaxinar que é unha ONG** (Organización Non Governamental). E danlle a noticia de que van pechar algúns colexios, ficando nenos e nenas sen escolarizar.
- 7 Cada grupo ten que deseñar unha campaña para **convencer os seus veciños e veciñas, barrio, municipio, institucións, e outros organismos do importante que é podermos gozar dunha educación de calidade** e de bos colexios para que as persoas, o barrio, a cidade ou pobo poidan desenvolverse.
- 8 Primeiro deberían bosquejar un perfil de proposta breve para toda a campaña. Pensando en primeiro lugar, **por que é necesario defender o dereito a educación?**

- 9 Logo, deberían **elaborar unha proposta** detallada onde se traballe sobre:

- Un calendario de actividades.
- Unha lista de actividades propostas (concertos, programas de televisión e radio, teatro mapa, panfletos, etc.).
- Os lugares onde terán lugar as actividades (colexios, edificios públicos, etc.).
- Número de persoas necesarias.
- Mostras dos materiais a empregar (adhesivos, carteis, etc.).

- 10 É necesario que a proposta sexa **clara e concisa**. Explica aos rapaces e rapazas que as propostas teñen que expor con claridade os obxectivos que se propoñen e ver cales son os mellores medios para cumprir os mesmos e que é importante convencer das súas propostas cando as expoñan.

- 11 Na primeira sesión dedicárase a primeira hora ao debate sobre o dereito á educación. A segunda será tempo para a **investigación**. Na segunda sesión, con materiais que teñen, que puideron ter tamén traído de fóra da aula, farán, durante a primeira hora, campaña mentres que a segunda dedicarána a exporen esas campañas.

- 12 As campañas **pódense divulgar** na escola.

Avaliación

A dinámica ofrece múltiples posibilidades para a reflexión acerca do dereito á educación.

Pide a cada grupo que, por quendas, comenten como organizaron os labores e como traballaron xuntos. A continuación, pódense pasar a debater os asuntos relacionados coa educación, o acceso a unha formación de calidade, as escolas como lugares seguros para o desenvolvemento das súas vidas. Quen é o responsable desta situación? Que se pode e que se debería de facer para educar as persoas nos nosos dereitos? Son útiles as campañas coma a que propomos? Por que? Que é o que fai que unha campaña teña éxito? Cres que as institucións que traballan no ámbito da protección dos dereitos coma as ONG, sindicatos, axencias da ONU ou organizacións que dirixen campañas en defensa da educación, marcan algunha diferenza?

Actividade 3

Mobilizamos e sensibilizamos á comunidade educativa sobre o dereito á educación. Ver páxina 31

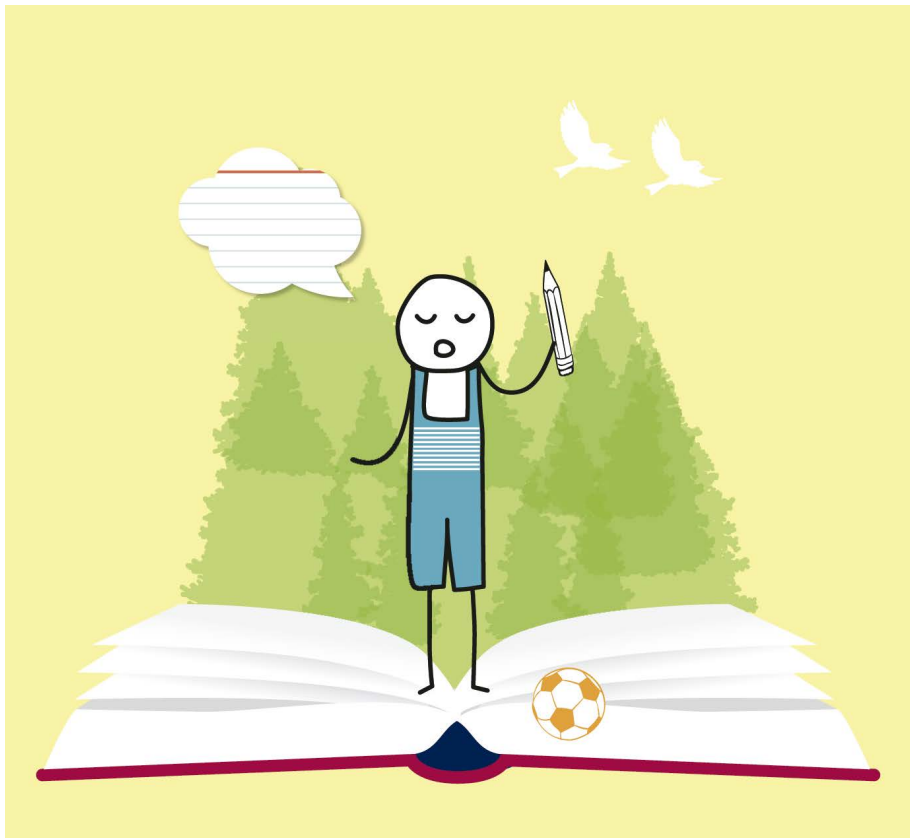

EDUCACIÓN non FORMAL

(6 a 12 anos)

Actividade 1

Conto cooperativo

Duración

1 hora, 1 hora e media, en función da posta en común, teatralizada, etc.

Materiais

Rotuladores, bolis, folios, papel continuo, pegamento para pegar unidas todas as partes da historia.

Obxectivos da actividade

- 1 Comprender a importancia do dereito á educación para tódalas persoas.
- 2 Coñecer situacións actuais do mundo nas que se vulnera o dereito á educación.
- 3 Recoñece o papel da educación como protección de nenos/as e adolescentes e no seu desenvolvemento como persoas.

Contidos

Conceptos: Dereito á educación para todos e todas, educación como motor doutros dereitos, traballo en equipo, acceso, calidade e equidade educativa.

Habilidades: Análise de necesidades básicas, creatividade, aprender a valorar as diferenzas, recolla de datos, análise de información.

Actitudes: Sensibilidade perante a vulneración de dereitos, valoración do dereito á educación como instrumento para ter unha vida digna, valores e actitudes de solidariedade e compromiso.

Desenvolvemento

Trátase de elaborar un conto de forma colaborativa por pequenos equipos, en base a unhas pautas básicas, irán descubrindo a importancia da educación.

De forma colaborativa elaborarán un conto analizando como pano de fondo a **importancia da educación para todos e todas.**

Primeiro dividiranse por pequenos grupos no que cada equipo formulará unha parte da historia. Cada subgrupo escribirá unha parte a través de pautas sinxelas. **Deben escribir non máis de 20 liñas**, seguir as indicacións que lles dean en cada caso segundo o nº de participación no conto que tiveren. Lembrar non pechar a historia excepto os últimos participantes, xa que é un conto cooperativo. Pódense, así mesmo, incluír o texto da historia, **debuxos**, e outros elementos que enriquezan e dean creatividade ao relato.

Os primeiros deberán dar comezo á historia, esa é a única parte que tódolos equipos coñecerán: **pensar a personaxe real ou fantástica** para a cal a educación sexa importante, situala nun lugar: país, familia, etc., e presentar algunha personaxe máis.

Para os segundos inclúiren unha nova personaxe, pode resultar fantástico, ou membro da súa familia, etc. Para os terceiros mudamos o escenario inicial e **aparece a escola**. Aos cuartos acontecécelles un feito abraiante. En función do número de equipos participantes (débense facer subgrupos de máximo 4 nenos e nenas para que todos poidan participar) incluíranse máis ou menos fases

do conto. Entre todos os equipos deberán elaborar unha historia coherente.

O último equipo debe dar **un final coherente** á nosa historia.

Despois dedícaselle un tempo á posta en común, e farase unha lectura continuada de cada unha das partes do conto, pódese facer unha representación do conto a xeito de obra de teatro ou lectura teatralizada. Pódense pegar todos os folios en orde nun papel continuo, para ter a historia completa.

Adaptación: En función das idades (ata 9 e de 9 a 12) realizaremos unha adaptación para darmos máis ou menos pautas, indicando nas mesmas propostas de maior dificultade ou calado.

Por ex. incluír un neno/a de personaxe principal procedente de determinado país, ou en determinada circunstancia: p. ex. neno soldado, ou que viva nun contexto de conflito, ou de catástrofe natural, etc.

Avaliación

Para rematar, faremos unha pequena reflexión cos nenos/as sobre a importancia da educación de calidade e a distinta situación que se vive en función do país onde un teña nacido. Podemos pórnos na pel da nosa personaxe:

- Como se sentiu? Participou?
- Pareceulles interesante? Que aprendemos?
- Divertíronse?
- Poderían darlle outro final ao noso conto?

Actividade 2

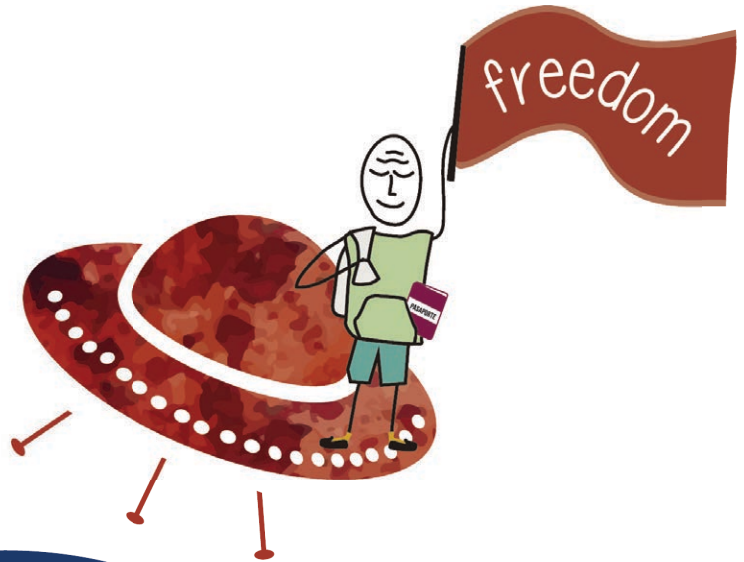

Gran xogo
¡¡¡Máis libres coa
educación!!!

Duración

Entre 1 hora e ½ e 2 horas.

Materiais

Rotuladores grosos, témperas ou pinturas de dedo, vasos de plástico, auga, arena, caldeiros, papel continuo, cadeiras, 1 baralla de cartas, copias recortadas da mensaxe en chave para entregar en cada proba, en nº igual a equipos.

Obxectivos da actividade

- 1 Comprender a importancia do dereito á educación e que representa a tódalas persoas.
- 2 Coñecer situacións actuais na súa contorna e no mundo nas que se vulnera o dereito á educación de moitas persoas e facerse sensible a elas.
- 3 Desenvolver actitudes contrarias á violencia, estereotipos e prexuizos, recoñecendo o valor de tódalas persoas e valorando as diferenzas como algo positivo.
- 4 Fomentar a empatía cara a outras persoas e nenos e nenas coma elas.

Contidos

Conceptos: Dereito á educación para todos e todas, educación como motor doutros dereitos, acceso, calidade e equidade educativa.

Habilidades: Desenvolvemento de actitudes de diálogo, escoita e negociación para chegar a acordos, reflexión sobre os conceptos de igualdade e solidariedade, traballo en equipo, comprender a realidade social en que se vive, cooperar, convivir e establecer compromisos para contribuír á súa mellora.

Actitudes: Participativa e de colaboración entre os membros do equipo, crítica e sensibilidade cara a situacións e persoas que sofren de situacións de vulneración de dereitos e rexeitamento cara a todo tipo de actitudes e condutas violentas estereotipadas ou prexuízosas.

Descrición

Ambientado como un gran xogo por equipos, a través das distintas probas polas que irán pasando, en cada unha delas reflectirase a situación de nenos e nenas de distintas partes do mundo, en distintos contextos de emerxencia, en zonas de conflito, etc. e a súa realidade con respecto á educación.

Desenvolvemento

Para superaren as distintas situacións deberán realizar a proba, tendo como fío condutor a educación como proceso liberador.

Adaptación 1: dende infantil ata 8 anos.

Adaptación 2: dende 9 ata 12 anos.

Comézase o xogo coa división por equipos de 5 ou 6 persoas. Para facer os equipos realizaremos un pequeno xogo identificando a cada un cun nome de país, escolleremos tantos países como equipos precisemos: Serra Leoa, Paquistán... O nº de grupos ten que ser igual ou menor ao nº de probas que fixamos (4), para que ningún equipo fique parado.

Cada equipo comezará nunha base realizando a proba e pasará á seguinte segundo indicación do/a monitor/a.

O equipo 1 comeza na base 1 (Serra Leoa, África: nenos soldado), e pasará á base 2 (Paquistán, Asia: Educación das nenas) e de aí á 3.

O equipo 2 comezará na base 2: nenos soldado e pasará á 3: zonas en conflito, e así sucesivamente ata que cada equipo pase por tódalas probas.

Conforme as foren superando entregaráselles unha parte da mensaxe en chave, que non poderán descifrar ata teren pasado por tódalas bases. Cada equipo deberá escoller un nome e canción que os represente que irán cantando entre proba e proba, movéndose todo o equipo xunto, en forma de tren, unidos polos ombros.

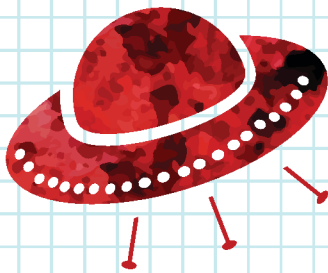
Haberá tantos monitores/as como probas e outro monitor/a que controlará para ir enviando a cada grupo á seguinte proba que lle corresponder. Xa que cada equipo comezará e rematará nunha proba diferente

Como pode ser que algúns equipos demoren máis ou menos tempo en realizaren as distintas probas, propónse que os/as monitores/as teñan preparadas danzas ou cancións para poderen cubrir estes tempos de espera.

Para comezar o xogo contaremos unha pequena historia aos e ás participantes segundo o grupo de idade co que traballemos.

Na Feira dos inventos de 2015 descubriuse a Nave especial teletransportadora que é quen de viaxar rapidamente por todo o mundo. Dende a UNESCO detectaron que seguen a existir lugares e situacións nas que segue a haber atrancos para que todos os nenos e nenas reciban unha educación de calidade que lles ofrezca oportunidades para se desenvolveren como persoas.

A través da nosa nave iremos viaxando velozmente realizando distintas paradas e probas que axuden a chegar a educación a tódolos currunchos do noso mundo e tódolos nenos e nenas poidan continuar a estudar o maior tempo posible. Ao superardes cada proba recibiredes unha parte dunha mensaxe en chave que non se poderá descifrar ata non completardes tódalas bases.

NENOS
SOLDADO

En moitos países do mundo, na cruel realidade da guerra, recrútanse nenos e nenas para usalos como soldados

Combaten nenos e nenas en 17 países dende os 8 anos: Uganda, Sri Lanka, Myanmar, Serra Leoa, Colombia, Iraq, etc. Participan como espías, sentinelas, vixías, cociñeiros, portadores e, decote, como combatentes na fronte de batalla. Non poden ir á escola, sepáranos das súas familias e fannos vivir de unha forma esgotadora e violenta. Algúns loitaron durante anos, moitos nunca foron nunca á escola e todos se viron forzados a ver e facer cousas que ningún neno debería vivir.

Serra Leoa: Suluku, coma os seus compañeiros, foi recrutado por ser máis dócil, obediente e manipulable. Queremos que Suluku e todos os seus compañeiros nenos e nenas soldado abandonen as armas e se afasten do conflito. **Todos os nenos e nenas soldado teñen soños tamén, necesitan xogar, aprender, medrar como nenos e nenas que son.** E vós? No papel continuo debuxaredes cun rotulador nubes nas que recoller os soños que queredes lograr de maiores, indicando ao lado o voso soño. Debedes escribir o nome de nenos e nenas soldado imaxinarios e o soño que queren lograr de maiores. Tamén debuxaredes nubes que co voso nome reflectan o voso soño.

Que queredes
ser de maiores?

Adaptación 1: Os máis cativos poden reflectir os soños con debuxos ou mediante mímica para que o resto do equipo o adiviñe.

A todos eles faremoslles a reflexión da importancia que ten o estudo, a formación para acadar os soños e conseguir unha profesión.

Adaptación 2: Ademais de debuxar os soños tanto propios coma dos nenos/nenas soldado, os/as participantes de máis idade, escribirán en papel continuo, a xeito de "chuvia de ideas" o que farían para que os soños dos nenos soldado non se visen truncados.

A EDUCACIÓN DAS NENAS

© Salva Campillo/Ayuda en Acción

Paquistán ten unha das maiores poboacións do mundo sen escolarizar (7,3 millóns de nenos e nenas en 2008) e gasta en armas sete veces máis que nas escolas primarias.

Cando as nenas cumpren certa idade deixan a escola para iren traballar e/ou colaborar nas tarefas do fogar. Alí viven as irmás Saima e Aysha.

Que farías se como Saima e Aysha non puideses continuar no cole por teres que traballar para axudar a túa familia?

Nesta proba entre todos terán que...

Adaptación 1: Cadeira a cadeira. Debuxaremos en papel continuo como punto de partida a casa de Saima e Aysha e noutro punto a súa escola afastada abondo para que se poida establecer un percorrido.

Subidos en cadeiras que irán movendo consecutivamente, irán pasando tódolos membros do

equipo, e sen tocar o chan, cada equipo terá que percorrer ese camiño que leve da casa á escola.

Cada vez que suban a unha cadeira, cada participante dirá o bo que aprendemos e vivimos no cole e que estas nenas irán perder se aínda sendo nenas teñen que deixar o cole para iren traballar.

Adaptación 2: De forma cooperativa escribide unha carta con distintas razóns para convencer a familia de Saima e Aysha para que ela poidan seguir a estudar.

Cada persoa do grupo deberá escribir nun folio unha frase, que sirva de argumento sobre a importancia de asistirmos á escola. Unha vez escrita, dóbrase a modo de abano e pásase á seguinte persoa.

EDUCACIÓN EN PAÍSES EN CONFLITO

© JRS

SIRIA__

Máis da metade dos 58 millóns de nenos non escolarizados vive en países afectados por conflitos

“O sistema educativo en Siria está a cambalear polo impacto da violencia (...) Siria amosábase orgullosa da calidade das súas escolas. Agora está a ver como o logro durante anos retrocede rapidamente”. UNICEF Siria

Máis de **1.500 escolas** están a ser usadas como **refuxios para desprazados**.

Por outra banda, por mor da grave situación de inseguridade, **moitos pais e nais recean agora de mandaren os fillos e fillas ao colexio**.

“Estar na escolas fai que os nenos se sintan seguros e protexidos e dá aos pais esperanzas sobre o futuro dos seus fillos (...) Por iso, tantos pais sinalan a educación como a súa máxima prioridade.”

Fátima ten 11 anos, vive en Idlib, a súa escola viuse moi afectada polos bombardeos, coma outras 2400 escolas en todo o país.

Adaptación 1: Cada membro do equipo colle unha pintura de cores e debemos ir debuxando sobre papel continuo a escola á que nos gustaría que asistise Fátima. Debemos decorar os arredores con pintura de dedos, enfeites e outros materiais.

Adaptación 2: Axudamos a Fátima e os seus compañeiros a reconstruír a súa escola. Colocámonos en fila, sentados no chan e imos pasando con coidado caldeiros con area e auga, para formar o adobe que reconstruír á escola de Fátima. Farémolo sen que caia o seu contido con vasos de plástico. Colocaremos ao comezo e final da fila un caldeiro, nun comezo, cheo e ao final baleiro para envorcar o contido dos vasos.

Repetir a operación as veces que foren precisas, rematando cando se teña pasado todo o contido dos caldeiros dun lado para o outro.

EDUCACIÓN EN CONTEXTO DE EMERXENCIA

© Brian Sokol/ActionAid

TERREMOTO NEPAL

En abril de 2015, o pequeno país de Nepal viuse asolado por un fortísimo terremoto que provocou máis de 7.000 mortos e unha gran destrución de vivendas e infraestruturas

Isto trouxo como consecuencia unha gran crise humanitaria que se viu condicionada pola inaccesibilidade de moitas zonas do país, incluíndo o acceso e asistencia ás escolas e colexios.

Cando acontece unha catástrofe destas magnitudes, un dos obxectivos principais das autoridades é conseguir devolver a normalidade á poboación. Entre as cuestións fundamentais está que **o nenos e nenas poidan continuar coa súa educación no prazo máis breve posible**.

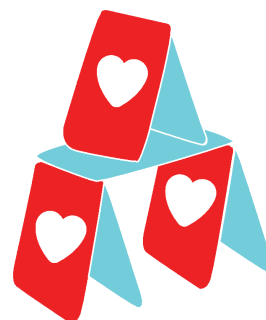
Rajiv (significa Flor de Loto Azul) é un neno de 10 anos, vive nunha aldea próxima a Katmandú. Despois do terremoto acontecido a súa escola ficou destruída. Entre todos temos que axudar a reconstruíla.

Adaptación 1: Ponse todo o equipo en círculo e imos construíndo a escola “carta a carta”, dividimos a/s baralla/s para que cada equipo teña entre 12 e 15 cartas. Ten que pasarse unha carta (naipe) de un para

o outro coa boca pechada, aspirando forte sen que se caia.

Cando teña dado unha volta ao círculo, póñense as cartas no chan e constrúese unha torre de naipes, deste xeito habemos conseguir, entre tódalas persoas do equipo, construír a escola.

Adaptación 2: O mesmo que na anterior só que deberán construír a torre de naipes de forma cooperativa, isto é, cada carta ten que ser posta por, cando menos, dúas persoas do equipo. Mentres colocan a carta teñen que dicir en voz alta un valor, unha característica ou a metodoloxía de ensinanza que se vaia aplicar na escola que estamos a construír.

Finalizará o gran xogo cando tódolos equipos teñan pasado polas distintas bases, completando así todas as partes da mensaxe en chave e poder resolvelo.

Para descifrar a mensaxe en chave que recibirán ao remataren cada proba, **substituír cada vogal polos seguintes símbolos:**

A

E

I

O

U

▲

●

◆

■

↑

Mensaxe en chave.

Exemplo primeira proba:

n	▲	▲	C	T	↑	▲	L	◆	D
▲	D	●	m	▲	◆	S	D	●	58
m	◆	L	L	■	n	S	D	●	n
●	n	■	S	n	■	n	V	▲	n
▲	●	S	C	■	L	▲	▲	m	▲
◆	■	R	◆	▲	S	■	n	n	●
n	▲	S							

Textos:

- 1
- “Na actualidade máis de 58 millóns de nenos non van á escola, a maioría son nenas”.
- 2
- “21 países en desenvolvemento gastan ao ano máis en armas que en escolas”.
- 3
- “Se se dedicase un 10% do gasto militar en educación...”.
- 4
- “...poderíanse escolarizar case 10 millóns máis de nenos”.

Avaliación

Ao final faremos unha pequena reflexión cos nenos/as:

- Como se sentiron? Participaron? Divertíronse?
- Cumpríronse os obxectivos propostos? Parecelles interesante? Que aprendemos?
- Expresaron as súas ideas, pensamentos e sentimentos sobre o dereito á educación para todos/as?

Actividade 3

Mobilizamos e sensibilizamos á comunidade educativa sobre o dereito á educación. Ver páxina 31

Actividade de mobilización para todos os niveis

Mobilizamos e sensibilizamos á comunidade educativa sobre o dereito á educación

Obxectivos da actividade

- 1 Fomentar entre a comunidade educativa o compromiso maila participación polo dereito á educación.
- 2 Incidir na importancia da educación como ferramenta protectora na vida das persoas. (Como parte final do itinerario de sensibilización que se traballa nos centros educativos).

Descrición

- * Ofrécense dúas propostas diferentes para que cada centro educativo poida escoller en función das súas necesidades e/ou preferencias.
- * Están concibidas para realizárense despois de ter traballado na aula as propostas didácticas escollidas pola Campaña.
- * Estas propostas de mobilización pódense realizar durante a Semana Mundial pola Educación (SAME) ou ben no momento axeitado ás actividades do centro.
- * Estas actividades de mobilización focalízanse na contorna escolar. Sen embargo, para a SAME proporase e enviarase máis adiante unha actividade de mobilización na rúa, co obxecto de incidir socialmente e mover á cidadanía para que coñezan e reclamen o dereito á educación.

Proposta 1 BAIXO O PARAUGAS DA EDUCACIÓN

Cada grupo terá un paraugas transparente. Explicáselle ao alumnado que a educación na vida das persoas é coma un paraugas que nos protexe.

- 1 Lemos un texto sobre a educación e a protección.
- 2 Os alumnos pintarán con rotuladores indelebles no paraugas palabras e debuxos que representen como a educación nos protexe.
- 3 Abrimos un espazo de diálogo no que reflexionamos ao redor das seguintes preguntas:
  - Por que temos que contaxiar aos nosos compañeiros/os polo dereito á educación?
  - Por que necesitamos sumar forzas-voces?

- 4 Elaboramos un **lema sobre o dereito á educación como ferramenta protectora**. Debe ser motivador, que anime a outros a unírense.
- 5 Nun lugar ao aire libre reúnen-se tódolos grupos. Un grupo le o seu lema e despois de facelo abren o seu paraugas.

Se resulta complicado atopar ou utilizar paraugas de verdade, pódese facer un paraugas grande en papel continuo.

Proposta 2

A FEIRA DA EDUCACIÓN

A educación é un elemento chave que ten unha gran influencia en diferentes ámbitos de desenvolvemento, polo que garantir unha educación de calidade para tódalas persoas é imprescindible para acadarmos un mundo máis xusto e protexer desta maneira, a millóns de persoas que viven na pobreza, en contextos de conflitos e emerxencias.

A proposta está baseada en realizar unha feira con distintos postos e probas lúdico-festivas que axuden a sensibilizar á comunidade educativa sobre a importancia deste dereito.

Propomos 17 postos. Cada un deles baseado nun dos obxectivos de desenvolvemento sostible. Organizaremos ao alumnado en grupos (como mínimo 4, como máximo 30). **Cada grupo debe encargarse de:**

- 1 Coñecer a temática do seu posto.
- 2 Preparar un cartel para o posto co nome do posto.
- 3 Preparar a proba/probas correspondentes.

Desenvolvemento

- * Darase un tempo (20 minutos) a cada grupo para preparar o seu posto da feira.
- * O grupo organizará quendas para atender o posto, debendo de ter no mesmo, unha ou dúas persoas responsables mentres que as demais poderán participar canda o resto nas probas.

POSTOS

Erradicar a pobreza

DESAFÍO: Tirar as tres botellas.

Poranse no posto tres botellas cheas de area. Cada unha terá escrita a seguinte mensaxe.

- O 1% da poboación acumula o 50% da riqueza.
- As zonas con máis carencias en educación están máis empobrecidas.
- O 70% da poboación vive en países onde a desigualdade ten crecido.

Pór fin á fame, conseguir a seguridade alimentaria e unha mellor nutrición, e promover a agricultura sostible

DESAFÍO: Ser o más rápido/a en comer a mazá.

Ataremos unha corda entre dous postes ou dúas árbores. Da corda, penduraremos tres mazás cun cordel. Para realizar a proba terá que haber tres participantes. Situaranse os e as participantes cadaquén por baixo da súa mazá cos ollos vendados e, á voz de xa da persoa encargada da proba comezarán a comer a mazá. Unha vez pasados 10 segundos, berrará “Educación”, e os e as participantes poderán quitar a venda para seguiren coa proba. (Isto terase explicado antes).

Garantir unha vida saudable e promover o benestar para todos e todas

DESAFÍO: Inserir tres aros en tres bólos.

Prepararanse cinco bolos, que podemos personalizar pintándoos (estilo matriuscas). Tamén teremos varios aros realizados en cartón que levarán escritas as seguintes mensaxes:

- Educación para previr doenzas.
- Persoal sanitario ben formado.
- Acceso a medicamentos e vacinas.
- Sensibilizar para diminuír os accidentes de tránsito.
- Educación para previr o consumo de substancias nocivas.

Garantir unha educación de calidade inclusiva e equitativa, e promover as oportunidades de aprendizaxe permanente para todos e todas

DESAFÍO: Resolver o “Memory” con menos de 5 fallos.

Este posto preparará un Memory. Deben elaborar 8 pares de tarxetas, que terán un título e estarán enfeitadas con debuxos: Para cada parella, unha ilustrará o obxectivo conseguido e a outra unha situación na que non se está a gozar dese dereito.

- Ensinanza primaria para todos e todas.
- Ensinanza secundaria para todos e todas.
- Igualdade de nenos e nenas no acceso á educación.
- Educación inclusiva.
- Educación de calidade.
- Boa formación docente.
- Educación para unha cidadanía global.
- Adquirir capacidades para a vida.

Alcanzar a igualdade entre os xéneros e empoderar a tódalas mulleres e nenas

DESAFÍO: Chegar en primeiro lugar nunha carreira de sacos.

O equipo que prepara esta proba deberá elaborar, ademais da súa casa, un cartel que diga “Igualdade entre homes e mulleres”. En cada saco debuxarán a bandeira dun país. Este cartel situarano a certa distancia do posto. Para pór en marcha a proba cumprirán, cando menos, dous participantes. Entre eles farán unha carreira de sacos para vermos que país acada antes “a igualdade entre homes e mulleres”.

Garantir a dispoñibilidade e a xestión sostible da auga e o saneamento para todos

DESAFÍO: Trasladar a auga.

Na proba haberá un balde cheo de auga e unha xerra, separados por unha distancia de 8 metros. A misión da persoa que participa é, nun minuto, encher a xerra de auga. Para iso, encherase un vaso de plástico no cubo, levarao suxeitándoo coa boca e, sen tocar o vaso coas mans, deberá baleiralalo na xerra. Poderá repetir a operación tantas veces como sexa posible no prazo dun minuto.

Se unha vez rematado o minuto non se encheu a xerra, terá dereito a un comodín: dous vasos de auga directamente na xerra se responde á seguinte pregunta “Dinos unha cousa na que a educación contribúa á mellora no acceso e xestión sostible da auga”.

Asegurar o acceso a enerxías asumibles, fiables, sostibles e modernas para todos

DESAFÍO: Conseguir que a pelota de ping-pong percorra un camiño marcado chegando á súa meta.

Para levar a cabo esta proba o equipo encargado deberá preparar un percorrido con latas cheas de area dispostas en parellas; a persoa que participe na proba deberá levar unha pelota de ping-pong ata o final do percorrido, pasando a pelota entre as parellas de latas.

Para que avance a bóla utilizará a enerxía eólica: un tubo de cartón a través do cal soprará para desprazar a bóla.

Fomentar o crecemento económico sostido, inclusivo e sostible, o pleno emprego produtivo e o traballo decente para todos

DESAFÍO: Conseguir situar ás persoas nas áreas de emprego.

Prepararase un mural (que máis tarde se pegará sobre polistireno) que conterá tres debuxos que representen cada un dos sectores económicos, deixando ocos en branco no mural.

- Sector primario: (unha granxa, unha horta...)
- Sector secundario: (unha fábrica, unha obra...)
- Sector terciario: (un restaurante, un teatro...)
- Sector cuaternario: (un laboratorio, unha escola...)

Despois, a persoa que participe coa axuda dun compañeiro ou compañeira, taparase os ollos cunha venda e terá que pegar catro monifates no mural, cada un nun dos sectores.

Desenvolver infraestruturas resilientes, promover a industrialización inclusiva e sostible, e fomentar a innovación

DESAFÍO: Resolver listaxe de puntos a investigar.

Para conseguir este obxectivo de desenvolvemento púxose como indicador incrementar as persoas empregadas en labores de investigación. A investigación é fundamental para construímos coñecemento. Para preparar a proba, o equipo elaborará un listado de 10 cousas a investigar (número de xanelas do edificio, nome da profesora máis nova...).

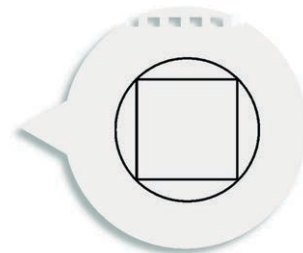
Prepararán varias copias da listaxe –ou se se quere modelos distintos– para que poidan participar simultaneamente varias persoas na proba. Na proba entregáraselle a quen participe a listaxe de puntos para investigar que deberá ser resolto en menos de dez minutos.

Reducir as desigualdades entre países e dentro deles

DESAFÍO: Igualar un círculo cun patrón dado.

O equipo que prepara disporá de círculos de cartolina de tamaño grande. Nun folio debuxarán o patrón dun cadrado que caiba dentro do círculo. A proba consistirá en que a persoa participante debe reducir a desigualdade entre o círculo e a figura do patrón. Disporán á súa vez dunha axuda “a educación”, que será unha regra, a ferramenta que lles axude a igualar as figuras.

Conseguir que as cidades e os asentamentos humanos sexan inclusivos, seguros, resilientes e sostibles

DESAFÍO: Construír unha torre de naipes.

A proba consiste en construír dun só intento, unha torre de naipes que teña catro alturas, pór enriba un boneco tipo “Pin e Pon” e que aguante durante tres segundos.

Garantir as pautas de consumo e de produción sostibles

DESAFÍO: Completar o percorrido sen que o alimento caia.

“A FAO calcula que cada ano se perden e desperdician ao redor dun 30% de cereais; un 40-50% de tubérculos, froitas e hortalizas; un 20% de sementes oleaxinosas, carne e produtos lácteos; e un 35% de peixe”².

O grupo determinará un percorrido para realizar a proba, deben xogar dous participantes. A proba consistirá en transportar unha mandarina nunha culler suxeita coa boca sen que se caia e chegar en primeiro lugar ao final do percorrido.

Tomar medidas urxentes para combater o cambio climático e os seus efectos

DESAFÍO: Montar o quebracabezas.

O grupo responsable do posto preparará, ao menos, dúas imaxes que representen o cambio climático, de tamaño dinA4, pegaraas nunha cartolina e cortará cada imaxe en vinte cachos. A persoa que participe terá que montar o quebracabezas nun minuto. Se non consegue rematalo daránselle 30 segundos extras se di unha forma na que a educación favorece o coidado do medio ambiente.

Conservar e utilizar de forma sostible os océanos, mares e recursos mariños para acadar o desenvolvemento sostible

DESAFÍO: Limpar a auga.

Para preparardes esta proba, o equipo contará cun caldeiro grande cheo de auga e unha lámina de rolla. Na lámina de rolla deben debuxar obxectos ou substancias que contaminen o mar, pintalos con rotuladores indelebles e recortalos. Poráselles unha alcaiata ou semellante. Despois, a persoa que participe disporá dunha caña cun gancho no fío (outra alcaiata) coa que terá que pescar nun minuto todos os elementos que contaminen o mar.

² <http://elpais.com/especiales/2015/planeta-futuro/objetivos-desarrollo-sostenible/consumo/#content>

Protexer, restaurar e promover a utilización sostible dos ecosistemas terrestres, xestionar de xeito sostible os bosques, combater a desertización e deter e reverter a degradación da terra e frear a perda de diversidade biolóxica

DESAFÍO: Encestar cinco sementes.

Nesta proba disporase de cinco testos e 10 ósos de pexego limpo. Ademais, o equipo responsable preparará na cartolina cinco árbores.

A persoa que participe deberá encestar ao menos cinco dos dez ósos. Cando enceste nun testo, a persoa responsable do posto porá no testo a árbore que elaboraron coa cartolina, facendo máis evidente o simil coa reforestación.

Promover sociedades pacíficas e inclusivas para o desenvolvemento sostible, facilitar acceso á xustiza para todos e crear institucións eficaces, responsables e inclusivas a todos os niveis

DESAFÍO: Estourar tres globos.

Nun papel de polistireno pegaranse con fita adhesiva cinco globos. En cada un deles irá escrita con rotulador permanente unha forma de violencia coa que queremos acabar para conseguir sociedades máis xustas e pacíficas. A persoa que participe debe estourar cun dardo ao menos tres dos cinco globos nun total de cinco intentos.

Exemplos dos globos:

- Guerra
- Tortura
- Explotación
- Abusos sexuais
- Corrupción

Fortalecer os medios de execución e reactivar a alianza mundial para o desenvolvemento sostible

DESAFÍO: Conseguir tódalas letras e símbolos de 0,7%.

Ao chegar á proba, explicaráselle á persoa participante que existe unha reivindicación da sociedade civil para que os gobernos destinen o 0,7% do PIB á axuda ao desenvolvemento. Nestes momentos só 5 países están a cumprir este compromiso, situándose a media no 0,3.³

A persoa que participe terá que sacar dun caldeiro de auga con fariña, coa boca, catro gomas de borrar nas que se terán pintado con rotulador:

- 0
- ,
- 7
- %

³ <http://elpais.com/especiales/2015/planeta-futuro/objetivos-desarrollo-sostenible/alianzas/#content>

CUESTIONARIO DE AVALIACIÓN

para alumnado de educación infantil e primaria

Responder a cada unha das preguntas. Escolle a resposta que corresponda á túa opinión e pinta o cadro correspondente.

	Verde Sei moito deste tema/Fágoo moi ben	Amarelo Sei algo deste tema/ Fágoo ben	Vermello Necesito axuda sobre este tema para facelo
Sei que é o dereito á educación e os obxectivos de Corea			
Coñezo algúns dos obstáculos que existen nalgúns países para acceder á educación			
Entendo que a educación axuda as persoas a saíren da pobreza			
Busquei e lin información sobre o dereito á educación nos países do Sur			
Participei en debates sobre o dereito á educación			
Expresei as miñas ideas sobre como nos protexe a educación			
Creo que podo falar en nome dos nenos e nenas que non van ao colexio ou que están en situacións de desprotección			
Síntome cómodo/a propondo aos representantes políticos os temas que son importantes para min			

Entra en www.cme-espana.org e

- * Rexistra a túa participación na SAME
- * Completa a avaliación dos materiais didácticos
- * Segue a CME España nas redes sociais

https://twitter.com/CME_es

Campaña Mundial por la Educación España
Campaña Mundial pola Educación Galicia

Campaña Mundial pola
EDUCACIÓN
www.cme-espana.org

A ESCOLA PROTÉXEME

Agradecementos

Helena Juanes, Espe Tejedor, Álvaro González, Iratxe Mentxaka, Estibaliz Zuriarrain Cabañas, Miren Haizea Miguela Álvarez, Ángela Caballero e Miguel Rodríguez García.

A Coalición Galega da Campaña Mundial pola Educación está integrada por:

Organizacións que participan na SAME a nivel estatal:

Colaboran:

Este proxecto está financiado pola Unión Europea*

* Esta publicación foi producida co apoio da Unión Europea. Os contidos desta publicación son responsabilidade exclusiva de Entreculturas (en representación da Coalición Española da Campaña Mundial pola Educación) e non reflicten en ningún caso a opinión da Unión Europea.